

TECHNICKÁ UNIVERZITA V KOŠICIACH

Tézy inauguračnej prednášky

doc. Ing. Radoslav Delina, PhD.

Košice, 2017

Téma inauguračnej prednášky

Determinanty efektívneho elektronického obstarávania

Štruktúra prednášky

- Genéza hlavných výskumných oblastí
- Prínosy a výzvy rozvoja digitalizácie obstarávania
- Vybrané determinanty efektívnosti elektronického obstarávania
- Ďalší výskum a otvorené otázky v oblasti rozvoja transparentného a dôveryhodného digitálneho jednotného trhu v inteligentných dodávateľských reťazcoch

Genéza hlavných výskumných oblastí

Výskum v oblasti efektívnosti elektronického obstarávania je multidisciplinárnou témou, ktorá vychádza z teórie rozvoja elektronického obchodovania v obchodných modeloch B2B. Jeho nosnou oblasťou je meranie socio-ekonomických dopadov adopcie informačno-komunikačných technológií na firemné procesy a prostredie. Meranie dopadov IKT v realizovaných výskumoch je viacúrovňovou oblasťou, kde analýza vplyvu rozvoja IKT na výkonnosť krajín je prepojená s dopadmi na nižšej úrovni priamo v podnikových a medzipodnikových procesov. Elektronické obstarávanie ako kľúčový proces v získavaní konkurenčnej výhody sa stalo jedným z zaujímavých výskumných oblastí behaviorálnej a hospodárskej ekonomiky, kde hlavne teórie správania sa subjektov v prostredí dynamického oceňovania zažíva v súčasnosti rast v oblasti empirického výskumu na reálnych dátach agregovaných z prostredia elektronických nákupov v B2B.

Prínosy a výzvy rozvoja digitalizácie obstarávania

Digitalizácia firemného prostredie prináša vyššiu zložitosť vnímania firemných procesov a vplyvov ITK ako aj diverzitu možných nastavení týchto procesov. Inovatívne prístupy v tejto oblasti sa dotýkajú hlavných prvkov rozvoja digitálneho jednotného trhu, a to hlavne v oblasti štandardov elektronickej spolupráce a obchodných dokumentov, interoperability pre dosiahnutie vyššej spolupráce a prepájania podnikových a obchodných informačných systémov a rozvoja dátového hospodárstva nárastom množstva dáta a potreby ich spracovania pre manažérske rozhodovanie.

Jedným z hlavných dopadov digitalizácie v rozvoji týchto oblastí je tlak na zvyšovanie transparentnosti, dôvery a redukcie informačnej asymetrie v prostredí globálnych trhov. Práve oblasť transparentnosti sa stáva zaujímavou oblasťou výskumu pre účely efektívneho rozvoja férového a dôveryhodného trhu na báze prvkov stratégie digitálneho jednotného trhu spustenej Európskou Komisiou v máji 2015. Prínosy zavedenia týchto prvkov bude mať vplyv na vyšší konkurenčný tlak, vyššiu produktivitu a efektívnosť ako aj zmenu správania sa subjektov na trhu. Preto je výskum v tejto oblasti vysoko perspektívny a dôležitý, a to hlavne pre účely zodpovedného nasadzovania digitálnych inovácií s vyšším celospoločenským dopadom.

Výzvou týchto empirických výskumov je spracovanie nových heterogénnych dát z reálneho prostredia a problémy praktického merania vplyvov metód dynamického oceňovania, ktoré sú značne odlišné od experimentálneho laboratórneho výskumu realizovaného v svetových štúdiách ako aj problémy čistenia dát.

Vybrané determinanty efektívnosti elektronického obstarávania

Jedným z kritických vplyvov, ktoré štandardizácia a interoperabilita prostredia digitálneho trhu prináša je pochopenie vplyvu na zvyšovanie transparentnosti, ktorý bol preukazovaný väčšinou svetových štúdií v experimentálnom prostredí.

Prezentované výsledky výskumu poukazujú na nové otvorené otázky v tejto oblasti, metodológie merania ako aj popretie viacerých výsledkov experimentálnych štúdií. Jedným zo zaujímavých problémov je metodika merania dopadov elektronických aukcií, ktorá má významný vplyv na výsledky nasadzovania aukcií presadzované verejnými inštitúciami ako aj poskytovateľmi týchto SW riešení. Významným výsledkom je však prínos k pochopeniu transparentnosti ako dopadu nasadzovania prvkov digitálneho jednotného trhu do prostredia nákupných procesov. Z empirických výskumov vyplýva, že transparentnosť je štruktúrovaná a je zložitejším faktorom ako bolo prezentované vo svetových štúdiách. V oblasti dodávateľských reťazcov prezentovaných modelom 1:n (jeden nákupca, viacero potenciálnych dodávateľov) vyplýva, že práve transparentnosť ceny v aukčnom vyjednávaní nedosahuje takú redukciu cien ako anonymita. Na druhej strane transparentnosť iných parametrov vyjednávacieho elektronického prostredia, ako napr. zobrazovanie aktuálneho poradia účastníkov aukcie je významným, pozitívnym faktorom pri redukcii cien.

Ďalší výskum a otvorené otázky v oblasti rozvoja transparentného a dôveryhodného digitálneho jednotného trhu v inteligentných dodávateľských reťazcoch

Pochopenie transparentnosti, ktoré môže mať inú štruktúru a dopady v modeli 1:n charakteristickým pre B2B nákupné procesy vs m:n, ktorý prezentuje štandardný trhový model viacerých nákupcov a predajcov môže mať významný vplyv pre rozvoj digitálneho jednotného trhu zodpovedným nasadzovaním digitálnych inovácií a predchádzaniu deformít na trhu. Jedným z oblastí ďalšieho rozvoja je rozvoj štandardizácie produktových klasifikačných schém pre vyššiu transparentnosť obchodovania produktov a ich úžitku pre spotrebiteľov, predchádzaniu kríz, identifikovanie trhových medzier a redukcie oportunitizmu na komerčnom trhu.

Otvorenou a veľmi významnou otázkou sa stáva motivácia zdieľania dát, ktorá v socioekonomickom prístupe zohľadňuje skôr protihodnotu zdieľania, a tým pádom zvyšovania hodnoty agregovania dát oproti tradičného technického prístupu ochrany zneužitia dát a prístupov k dátam.

Ďalší rozvoj v tejto oblasti môže mať obrovský vplyv na zmenu správania sa subjektov na trhu, chápaniu konkurenčných výhod, boja a konceptu morálnej ekonomiky.